

УДК 811.161.3'373

“ВЕРТЫКАЛЬ” СІНЯГА Ў МОЎНАЙ КАРЦІНЕ СВЕТУ БЕЛАРУСАЎ

І.А. СТРУЦ

(Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава)

Даследуюцца асаблівасцей колераваобразнай семантыкі і этнацыянальнай сімволікі колеру. На матэрыяле мастацкіх твораў беларускіх паэтаў першай трэці XX стагоддзя разглядаюцца колераабазначэнні – элементы колеравага кода сіні, якія адлюстроўваюць спецыфіку беларускай мадэлі прасторавых адносін, заснаванай на ўмоўным падзеле Сусвету па вертыкалі. Паказана, што ў атаясамленнях неба з сінім могуць рэалізоўвацца адначасова некалькі сітуацый: сітуацыя вербалізацыі колеравага ўспрымання аб'екта намінацыі і сітуацыя, у аснове якой закладзены працэс трансфармацыі (узнаўлення, перапрацоўкі і перадачы) культурнай інфармацыі. У апошнім выпадку мы маем справу з устойлівасцю колераваобразнай мадэлі (яна можа сустракацца ў мастацкіх творах адносна рэдка, але разам з тым быць дастаткова ўстойлівай у колераваобразнай сістэме мовы), а таксама з сімвалічнасцю колеравага элемента.

Уводзіны. У сучаснай лінгвістыцы значна ўзрос інтарэс да вывучэння моўнай арганізацыі колеравай лексікі ў кантэксце літаратурнага твора. Пры гэтым адной з найбольш актуальных з'яўляецца праблема даследавання мастацкіх тэкстаў у плане ўзаемадзеяння мовы і культуры. Дадзенаму аспекту каларыстыкі прысвечаны навуковыя працы, у прыватнасці, В. Кульпіной, В. Маславай, Р. Такарскага, Ю. Бабіча, С. Лясовіч і іншых. Між тым пытанні колераваобразнай семантыкі і этнацыянальнай сімволікі колеру распрацаваны ў беларускім мовазнаўстве яшчэ недастаткова.

Колер як моўны знак ужываецца пісьменнікамі для вобразнага адлюстравання рэчаіснасці. Аднак паступова «мастацкае выкарыстанне слова імкнецца да таго, каб адарвацца ад знака, стаць сімвалам», які ўжо «валодае асаблівай сэнсавай глыбінёй, зададзенай кантэкстам культуры» [1, с. 15]. Колерасімвал становіцца свайго роду канцэптам, які «базуецца на вобразе» [2, с. 337] і адначасова выступае «індыкатарам этнічнай спецыфікі дзейнасці розуму» [3, с. 78]. Такая асаблівасць колералексемы ярка праяўляецца ў мове твораў беларускіх паэтаў першай трэці XX стагоддзя.

Матэрыялам для аналізу паслужылі арыгінальныя мастацкія тэксты беларускіх аўтараў першай трэці XX стагоддзя, літаратурная дзейнасць якіх разнастайна і поўна адлюстравала ўздым адраджэння нацыянальнай беларускай культуры і свядомасці ў пачатку XX стагоддзя, стала штуршком для далейшага развіцця беларускай мовы і літаратуры.

У працы выкарыстаны агульнанавуковыя і ўласналінгвістычныя метады даследавання: метады колькаснага аналізу – пры вызначэнні частотнасці ўжывання колеравай лексікі, дыстрыбутыўны – пры аналізе сінтагматычных асаблівасцей каларонімаў, апісальны метады і метады кампанентнага аналізу – пры характарыстыцы семантычнай структуры колераваобразнай намінацыі і выяўленні сімвалічных значэнняў колералексем.

Асноўная частка. Уяўленні аб характары прасторы, яе асаблівасцях выступаюць адным з самых істотных бакоў любой светапогляднай сістэмы і як “вызначальныя параметры існавання свету і асноўныя формы вопыту чалавека” [4, с. 43] адыгрываюць важную ролю ў адлюстраванні спецыфікацыі нацыянальнага светамадэлявання.

Вядома, у старажытнасці чалавек усведамляў прастору ў межах дыхатамічных катэгорый (цэнтр – перыферыя, верх – ніз і г.д.) і ў касмічным плане (неба – зямля, дзень – ноч і г.д.) [5, с. 263]. Для беларускай мадэлі прасторавых адносін, заснаванай на ўмоўным падзеле ўсяго Сусвету па вертыкалі [6, с. 62], таксама характэрна “дакладная ўніверсальная сістэма бінарных апазіцый, якія апісваюць свет ў яго макракасічным і мікракасічным аспектах” [7, с. 15].

Асноўнымі палюсамі вертыкальнай мадэлі прасторы з'яўляюцца неба і зямля. Яны не толькі “ўказваюць на розныя кропкі прасторавай вертыкалі”, але і “арганізуюць вертыкаль” [8, с. 64]. Паняцце вертыкалі непасрэдна звязана з колеракодам сіні. Менавіта дадзены спектральны код, на думку Х.Э. Кэрлота, “уасабляе вертыкаль – як прасторавую, так і сімваліку ўзроўняў” [9, с. 551], таму невыпадкова сіні (і яго адценні) – гэта асноўны колер неба, вады (вада як складнік зямной прасторы), паветра.

Аналіз паэтычнай спадчыны беларускіх паэтаў паказаў, што “вертыкаль” *сіняга* ўтвараюць колераваобразы¹, якія ўмоўна можна аб'яднаць у тры самастойныя групы ў залежнасці ад таго, да якога тыпу прасторы належыць вобраз:

1) колераваобразы, якія характарызуюць неба і нябесныя рэаліі (нябесная прастора);

¹ Колеравы вобраз – невялікі фрагмент паэтычнага тэксту, які характарызуецца адноснай семантычнай і граматычнай завершанасцю і матывуе вобразнае выкарыстанне калароніма (слова са значэннем колеру).

2) колераобразы, які характарызуюць зямныя прадметы нежывой прыроды ці сферы жыццядзейнасці прадметаў жывой і нежывой прыроды (зямная прастора);

3) колераобразы, звязаныя з паветранай прасторай; паняццямі *даль*, *прастор*.

Прадметам даследавання ў дадзеным артыкуле сталі колераабазначэнні – элементы колеракода *сіні*, якія ў сімвалічнай форме характарызуюць неба і нябесныя рэаліі.

Як «важная частка космасу» [10, с. 206] і адначасова абсалютнае ўвасабленне верху вобраз неба займае дамінуючую пазіцыю ў колеравай мадэлі прасторы беларускіх мастакоў слова.

Сіні прымае непасрэдна ўдзел у фарміраванні аблічча нябеснай сферы. Так, парадыгма колеравобраза неба ўключае наступныя колеравыя элементы: *сіні*; *блакітны*, *лазурны*, *светла-лазоравы*, *васільковы*, *аквамарыны* і г.д. Аднак патэнцыяльныя магчымасці спектральнага кода не абмяжоўваюцца апісальнай функцыяй (колеравай характарыстыкай). Праз сіні аўтары імкнуцца перадаць асноўныя ўласцівасці нябеснай прасторы: веліч (боскае паходжанне), недаступнасць, глыбіню, бязмежнасць і недасягальнасць. Пры гэтым паэты выкарыстоўваюць некалькі *спосабаў* мастацка-моўнага *ўвасаблення сімвалічных значэнняў* калароніма ў семантычнай структуры колеравобраза:

А) спосаб асацыятыўнага мадэлявання. У паэтычнай мове лексема неба мае цэлы рад асацыятыўных сувязяў з іншымі паняццямі. Кола найбольш яркіх асацыятыўных сувязяў, у якіх раскрываюцца фізічныя параметры прасторы, можна ўмоўна падзяліць на некалькі тэматычных сегментаў (груп): неба → зямная прастора (поле, стэп і інш.); неба → вада (мора, акіян і інш.); ці водная прастора і неба → прасторавыя катэгорыі (вышыня (высь, выша), глыбіня, даль).

Вобразнай асновай дадзеных моўных канструкцый з’яўляецца здольнасць назіральніка візуальна ацэньваць і вымяраць пэўны ўчастак прасторы. Напрыклад, уяўленні пра недасягальнасць, непамернасць і адначасова працягласць нябеснай сферы адлюстраваны ў наступных колеравобразных намінацыях: “Сонца з *лазоравай высі* / *Поіць крамяныя гоні...*” (П. Трус), “[Сымонка] *любіў і неба гэта, / Недасяжную глыб-сінь...*” (Я. Колас), “*Чырвонасць зор, блакіт паднебнай далі... / ...вакруг мяне...*” (К. Буйло).

Характарыстыка ж бясконцасці, аб’ёмнасці закладзена ў атаясамленні неба з такімі ландшафтнымі аб’ектамі, як поле, дол, пожня, паша, выган, раўніна, стэп, трапа: “*А месяц ... / ... глядзіць, / ды з пожні свайй / васільковай...*” (У. Дубоўка), “*Сінім стэпам-далінаю / Ходзяць хмаркі...*” (Я. Колас), “*Ты бяздоньне хмар не кліні – / загудзяць па блакітных тропах, / зазвіняць сталёвыя крокі – / пракачу я на белым кані...*” (А. Дудар).

Цікавым, на наш погляд, падаецца асацыятыўная сувязь неба з вадою: “*Эх! Ляцеў-бы глянуць, чуць / Неба сіне мора...*” (Я. Купала), “*Няйначай ў сінім акіяне / Над рэчкай месяц плыві і плыві...*” (Ц. Гартны); “*А млечны шлях / На сіняватых плёсах / Заранкамі дарогу вышываў...*” (Т. Кляшторны).

Суадносіны значэння неба са словамі, якія абазначаюць водныя аб’екты, у святле наступных фактаў здаюцца цалкам зразумелымі. Так, неба ў свядомасці старажытнага чалавека “ўяўлялася як вялікае мора ці рака, па якому плыве сонца” [5, с. 230]. Акрамя гэтага, у міфапаэтычнай традыцыі славян мора (Акіян-мора) – “першасная і вечная прыродная стыхія”, “сімвал бязмежнай прасторы” [11, с. 299].

Звяртае на сябе ўвагу імкненне паэтаў аб’яднаць глыбіню і бязмежнасць воднай прасторы з бясконцасцю і недасягальнасцю нябеснай сферы (параўнайце: “*Ў сінім моры нікнуць берагі...*” (М. Лужанін) – “*Шнур жывы [журавоў] ... / ...зьнікае, тоне ў багне / мора сіняга нябёс...*” (Я. Колас). Узаемапрапаненне дзвюх стыхій – адметная рыса беларускай мадэлі прасторавых адносін.

Б) спосаб атрыбутыўнай завершанасці характэрны толькі для колеравобразаў ускладнёнай будовы. Да лексем *сінь*, якая адначасова выступае і аб’ектам колеравобразнай намінацыі, далучаецца азначэнне, выражанае прыметнікам (напрыклад, “*дальнюю зорную сінь*” (Т. Кляшторны), прыметнікам і прыслоўем (напрыклад, “*непамерна высокую сінь*” (Т. Кляшторны), прыметнікам і прыдаткам (напрыклад, “*недасяжную глыб-сінь*” (Я. Колас).

У такіх атрыбутыўных спалучэннях назоўнік *сінь* набывае пэўную сэнсавую завершанасць і сімвалізуе недасягальнасць, непамернасць і аддаленасць нябеснай прасторы.

В) спосаб ўзаемадапаўняльнай сімвалізацыі праўляецца ў тым, што важная роля ў разуменні сімвалічнай функцыі колераэлемента належыць як самаму калароніму, так і асобным словам, якія валодаюць багатым культурна-інфармацыйным патэнцыялам. Іншымі словамі, сімвалічнасць колеравобраза фарміруецца ў працэсе сімвалізацыі значэнняў кожнага з кампанентаў колеравобразнага адзінства. Напрыклад, неба → дах → сіні (блакітны): “*І над намі / Найсіньшага неба / Блакітнейшы дах...*” (А. Звонак); “*Яму хатаю – сіні бор, / Дахам – неба блакіт зялёны...*” (А. Дудар).

Згодна з міфалагічным светаўспрыманнем неба «распасціраецца над усім, усё “бачыць”, адсюль яго ўсёбачанне; яно знешняе ў адносінах да ўсіх прадметаў свету, таму яно “дом” усяго свету” [10, с. 206 – 207]. Дом, які “ўтварае сцены і дах над падлогай – зямлёй” [12, с. 340].

Беларускія аўтары таксама атаясамліваюць неба з домам (дах як элемент дома). На першы погляд можа паказацца, што ў вылучаных вышэй мікракантэкстах адлюстраваны пераважна асаблівасці індывідуальна-аўтарскага бачання рэчаіснасці. Аднак праведзены невялікі лінгвакультуралагічны аналіз другога мікракантэкста, больш змястоўнага для разгляду на такім узроўні, пераконвае нас у іншым.

Так, даследчыца фальклорнай спадчыны беларусаў С.І. Фацеева адзначае, што ў семантыцы слоў-сімвалаў бор, лес і г.д. сема *прастора* стала дамінуючай [13, с. 66]. Да таго ж у многіх песнях бор “суадносіцца са святым месцам, божым домам, царквою” [13, с. 70] (бор → дом), а ў некаторых выступае як увасабленне паняцця “бацькоўская хата” [13, с. 70] (бор → хата). Працягнем думку. Слушную заўвагу робіць А. Садоўская, якая піша: “Аналіз беларускіх прыказак і прымавак сведчыць пра своеасаблівае “зніжэнне” для беларусаў паняццяў пра Радзіму <...> да ўзроўню архетыпаў “роднага краю”, “кутка”, “хаткі” [14, с. 45] (хата → радзіма). Такое камернае ўяўленне пра Радзіму ў поўнай меры адпавядае нашай ментальнасці, бо, як заўважае Н.Б. Мячкоўская, “беларусы заўсёды былі і ёсць больш “прыватныя” людзі, асобныя ад любой дзяржавы” [15, с. 73]. Мяркуем, у карэляцыйнай пары колеравабразы бору і неба закладзена сімвалічнае выкарыстанне сіняга як колераабзначэння “малой” радзімы, або “асобна-сваёй тэрыторыі”, дзе чалавек можа адчуваць сябе спакойна, знаходзіцца пад надзейнай аховай. Адсюль наступныя мадэлі парадыгмаў: бор → хата (дом) → радзіма → сіні і неба → дах (дом) → радзіма → блакітны, адпаведна сіні (блакітны) → радзіма.

Падсумоўваючы сказанае, звернем ўвагу на тое, што прыведзеная культурная інфармацыя ў вершаваных радках мае імпліцытны характар, бо, як бачна з матэрыялу, працуе на ўзроўні нашай падсвядомасці. Разам з тым выяўлены культурны падтэкст становіцца рэпрэзэнтантам рознага кшталту сэнсаў, якія не толькі адлюстроўваюць інтэнцыі аўтараў, але і раскрываюць спецыфіку нацыянальна-культурнага мыслення носьбітаў пэўнай мовы, вяртаюць нас да вытокаў вусна-паэтычнай творчасці беларусаў. У мове мастацкіх твораў колераваобраз неба выступае своеасаблівым локусам боскай сілы, сімвалам вечнасці і гармоніі быцця. Гэта не выпадкова: сіні традыцыйна лічыцца колерам “не бытавым, а як бы сімвалічным, які абазначае “боскасць” (надзвычайнасць) [16, с. 15], душэўны спакой і гармонію. Праілюструем думку.

Дастаткова ўстойлівыя для хрысціянскай культуры супрацьпастаўленні: высокае – нізкае, вечнае – мінучае (часовае), боскае – чалавечае – ляглі ў аснову парадыгмаў наступных колераваобразных намінацый: неба → вышыня → сіні: *І перша жаваранка Божжа / Запела... / Паліўся срэбрам сьпеў прыгожэ / Ў далёкай сіняй вышыне...*” (Я. Колас), неба → сіні → вечнасць: “*Ці помніш погляд зор у вечнай сіняве...*” (М. Чарот).

Аднак лінгвістычныя назіранні дазволілі зрабіць выснову, што ў шэрагу мікракантэкстаў хрысціянскія матывы часта выступаюць у непарыўным “творчым сімбіёзе” з фальклорна-міфалагічнымі ўяўленнямі. Дарэчы, язычніцкія культы для беларусаў ва ўсе часы захоўвалі сваю актуальнасць і значнасць. Больш за таго, у XX стагоддзі “можна назіраць такую з’яву, як спалучэнне язычніцкіх і хрысціянскіх элементаў рэлігіі беларускай нацыі” [17, с. 119]. Водгукі перасячэння дзвюх мадэляў светаўяўлення знайшлі сваё мастацкае ўвасабленне ў колераваобразнай сістэме твораў беларускіх аўтараў. Напрыклад: 1) неба → сінь → цверды: “*–Божжа, дай сонейка! – просіць [Аліса – І. Б.] у бога, / толькі ня рушыцца цывёрдая сінь – / бедным ніхто не дае дапамогі...*” (П. Глебка); 2) неба → сінь → празрысты: “*...неба празрыстая сінь...*” (М. Лужанін); 3) неба → высь-вечер → густа-сіні: “*... ў густа-сіняй высі-ветры / Ўздыхае гром...*” (П. Трус). У парадыгмах *неба → сінь → цверды (1) і неба → сінь → празрысты (2)* адначасова можна заўважыць рэшткі біблейскага сюжэту, паводле якога: “На пачатку стварыў Бог неба і зямлю. <...>/ І стварыў Бог цвёрдзь, і аддзяліў ваду, якая пад цвёрдзю, ад вады, якая над цвёрдзю. І сталася так. / І назваў Бог цвёрдзь небам...” [18, Быццё 1:1, 7–8]. А таксама ўплыў язычніцкай культуры, адкуль нам вядома, што неба нашы продкі лічылі “*твердью*” (рус.), празрыстым дном нябеснага акіяну [19, с. 20]. Асацыятыўную сувязь неба з ветрам (3), на нашу думку, можна патлумачыць некалькімі спосабамі. Па-першае, неба і зямля – гэта ўніверсальныя сімвалы, якія адлюстроўваюць веру ў нябеснае стварэнне Сусвету, боскае быццё. Так, славяне-язычнікі ўяўлялі неба і зямлю ўобразе вялікіх божышчаў: *Сварог (ён жа Стрыбог – Род – Светавіт* [12, с. 453]) – бог неба і маці – *сырая Зямля*, – “з быццём якіх непарыўнымі вузамі было звязана ўсё існаванне свету нябеснага і зямнога і ад волі якіх залежылі жыццё, смерць, шчасце і гора чалавека” [20, с. 31]. Беларусы былі перакананы ў тым, што нябесным гаспадарствам (Багонню) валодае і кіруе сам Белбог (Бялун) – “стваральнік свету і апякун усіх беларусаў” [6, с. 69]. А як раз з неба, лічылі нашы продкі, “сыходзяць на зямлю па волі Бога вятры і віхры” [21, с. 10]. Па-другое, з пазіцыі рэлігійнага светамадзявання неба выступае прасторай Царства Божага, месцам вечнага, ідэальнага жыцця (раю). На небе размяшчаецца прастол Божы. Тут згодна са Свяшчэнным Пісаннем у святым храме знаходзіцца сам Госпад – Уладар Нябесны, да каго з малітваю звяртаюцца вернікі. У Бібліі сказана: “[Господзе, Божа мой! Ты] ... робіш хмары твае калясьніцаю, крочыш на крылах ветру...” [18, Псалом 103: 1, 3]. Думаецца, дадзены кананічны тэкст таксама можа з пэўнай доляй умоўнасці прэтэндаваць на ўскосна-вобразнае дачыненне да паэтычных радкоў П. Труса (гл. вышэй) і Я. Пушчы: “*Дарэмна, дарэмна, мой дружа [вечер], / ня віхурыш бяскрылае сіні...*” (Я. Пушча).

Заклучэнне. Практыка працы над матэрыялам паказвае, што ў атаясамленнях неба з *сінім* могуць рэалізоўвацца адначасова некалькі сітуацый: сітуацыя вербалізацыі колеравага ўспрымання аб’екта намінацыі (напрыклад, “*...усё змяніла свой колер... / толькі неба празрыста-сіняе...*” (П. Глебка), “*Толькі неба аквамарын / Ўшыбы б’еца сьвітанак сіні...*” (А. Звонак) і сітуацыя, у аснове якой закладзены працэс трансфармацыі (узнаўлення, перапрацоўкі і перадачы) культурнай інфармацыі (напрыклад, неба →

боскае → сiнi: “З свайго надземнага амбону / Яе [зямлю] вянчае неба **сiнь**...” (Я. Колас). У апошнім выпадку мы маем справу з устойлівацю колеравабразнай мадэлі (яна можа сустракацца ў мастацкіх творах адносна рэдка, але разам з тым быць дастаткова ўстойлівай у колеравабразнай сістэме мовы), а таксама з сімвалічнацю колеравага элемента.

ЛІТАРАТУРА

1. Сырица, Г.С. От текста к слову: учеб. пособие / Г.С. Сырица. – Даугавпилс: Saule, 2005. – 295 с.
2. Арутюнова, Н.Д. Язык и мир человека / Н.Д. Арутюнова. – 2-е изд., испр. – М.: Языки рус. культуры, 1999. – 896 с.
3. Каспяровіч, В.В. Тэорыя сімвалаў абрадавай паэзіі і класіфікацыя функцый вясельнай сімволікі / В.В. Каспяровіч // Весці НАН Беларусі. Серыя гуманітарных навук. – 2005. – № 5. – С. 77 – 82.
4. Гуревич, А.Я. Категории средневековой культуры / А.Я. Гуревич. – М.: Искусство, 1984. – 350 с.
5. Маковский, М.М. Сравнительный словарь мифологической символики в индоевропейских языках: Образ мира и миры образов / М.М. Маковский. – М.: Гуманитар. издат. центр ВЛАДОС, 1996. – 416 с.
6. Шамак, А.А. Міфалогія беларусаў: вучэб. дапам. / А.А. Шамак. – Мінск: БДПУ, 2005. – 187 с.
7. Жилинская, И.А. Пространственно-временная модель мира восточных славян в языке русских и белорусских заговоров: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.02 / И.А. Жилинская. – Минск, 1999. – 178 с.
8. Панова, О.Б. Язык символов эпоса Л.Н. Толстого (небо – земля – дверь – круг) / О.Б. Панова // Вестн. Томск. гос. ун-та. – 2008. – № 4. – С. 60 – 75.
9. Керлот, Х.Э. Словарь символов / Х.Э. Керлот. – М.: REFL-book, 1994. – 608 с.
10. Брагинская, Н.В. Небо / Н.В. Брагинская // Мифы народов мира: энцикл. в 2 т.; редкол. С.А. Токарев (гл. ред.) [и др.]. – М.: Сов. энцикл., 1992. – Т. 2 – С. 206 – 208.
11. Славянские древности: этнолингвистический словарь в 5 т. / редкол. Н.И. Толстого (гл. ред.) [и др.]. – М.: Междунар. отношения, 2004. – Т. 3: К – П. – 704 с.
12. Беларуская міфалогія: энцыкл. слоўнік / рэдкал. С. Санько (гал. рэд.) [і інш.]; склад. І. Клімковіч. – Мінск, 2004. – 599 с.
13. Фацеева, С.І. Традыцыйная народная сімволіка ў беларускай вясельнай паэзіі (семантыка-стылістычны аспект): дыс. ... канд. філал. навук: 10.02.01 / С.І. Фацеева. – Мінск, 2000. – 116 с.
14. Садоўская, А. Лінгвакультуралагічны падыход да аналізу фразеалагічных рэсурсаў мовы / А. Садоўская // Роднае слова. – 2008. – № 8. – С. 44 – 46.
15. Мечковская, Н.Б. Чем белорусы отличаются от русских? // Мова і культура Беларусі: нарысы / Н.Б. Мечковская; Беларус. дзярж. ун-т. – Мінск: ВТАА “Права і эканоміка”, 2008. – С. 67 – 82.
16. Марченко, А.М. Поэтический мир Есенина / А.М. Марченко. – 2-е изд., доп. – М.: Сов. писатель, 1989. – 302 с.
17. Воробьева, И.В. Культурология: учеб.-метод. пособие / И.В. Воробьева. – 2-е изд., испр. и доп. – Минск: ГУИСТ БГУ, 2006. – 191 с.
18. Біблія: Кнігі Сьвятога пісаньня Старога і Новага Запавету: Кананічныя: у беларус. перакладзе / пер. В. Сёмуха. – Puncanville (USA): World Wide Printing; 2002. – 1535 с.
19. Семёнова, М. Мы – славяне! Популярная энциклопедия / М. Семёнова. – СПб.: Азбука-классика, 2006. – 560 с.
20. Коринфский, А.А. Народная Русь: Круглый стол сказаний, поверий, обычаев и пословиц русского народа / А.А. Коринфский. – М.: Моск. рабочий, 1994. – 560 с.
21. Швед, І.А. Вобраз неба ў беларускім фальклоры / І.А. Швед // Веснік Брэсцкага дзярж. ун-та. Серыя гуманітарных навук. – 2006. – № 1(4). – С. 9 – 17.

Паступіў 13.05.2013

VERTICAL DIVISION OF THE BLUE COLOR IN LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD OF THE BELARUSIANS

I. STRUTS

The article is devoted to the investigation of the characteristics of color-image semantics and ethno-national symbolism of color. The color meanings are being considered on the example of Belarusian poets' pieces of arts dated first third of the twentieth century. Elements of the blue color code reflect peculiarities of the Belarusian space relations model based on the conventional vertical division of the Universe. It is shown that at the same time several situations can be realized in associations of sky with the blue colour: situation of verbalization of colour perception of the object of nomination and situation based on the process of transformation of cultural information. In the second case we deal with stability of colour-image model as well as with symbolism of the colour element.